

ЎОЛТ ЎІТМЭН

Выбраная паэзія

*Пераклад з англійскай
Юлі Цімафеевай*

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2018

УДК 821.111-1
ББК 84(7США)-5
У39

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Пераклад зроблены паводле выдання:

Walt Whitman. *The Complete Poems*. (Penguin Classics).
London etc.: Penguin Books, 2005.

На вокладцы:

СЭМЮЭЛ ХОЛЬЕР,

Ўолт Ўйтмэн ва ўзросце 35 год, 1854.

ISBN 978-985-23-0026-1

©Цімафеева Ю. П., пераклад на
беларускую мову, 2018.
©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.
©Афармленне. Выдавец Зміцер
Колас, 2018.

Пра сябе я пяю
(One's-Self I Sing)

Пра сябе я пяю, пра простую звычайную асобу,
Аднак прамаўляю слова «Дэмакратычны»,
слова «Супольны».

Пра фізіялогію з галавы да ног я пяю,
Не толькі фізіягномія, не толькі розум
прыдатныя для Музы, кажу вам, Форма цалкам
намнога больш прыдатная,
Жаночае нароўні з Мужчынскім я пяю.

Пра велічнасць жыцця ў жарсці, пульсе, сіле,
Пра радасць, бо справы вольныя
па боскіх заветах створаныя,
Чалавека Сучаснага я пяю.

Калі я чытаю кнігу

(When I Read the Book)

Калі я чытаю кнігу – біяграфію вядомую, –

І што, вось гэта (сказаў я) аўтар называе

людскім жыццём?

І нехта гэтак жа, калі памру я і сыду, апіша

маё жыццё?

(Нібы нехта напраўду штосьці ведае

пра маё жыццё,

Бо нават я сам – я часта думаю, што ведаю замала

ці зусім нічога пра сваё сапраўднае жыццё,

Некалькі слабых намёкаў, некалькі цьмяных здагадак

і няшчырасцяў

Пра сябе я адшукваю, каб накрэсліць тут.)

Я чую, спявае Амерыка

(I Hear America Singing)

Я чую, спявае Амерыка, напевы розныя чую,
Песні рамеснікаў, кожны з іх спявае сваю,
як і трэба – ўцешна і гучна,
Цяслар спявае сваю, абмяраючы дошку ці брус,
Муляр выводзіць сваю, да працы рыхтуючыся
ці працу сканчаючы,
Лодачнік апявае ўсё, што мае ў лодцы сваёй,
а палубны матрос пяе на палубе парахода,
Шавец спявае, седзячы на ўслоне,
капялюшнік спявае, стоячы на нагах,
Дрывасека песня, аратага песня па дарозе ўранні,
за полуднем ці на захадзе сонца,
Дзівосныя спевы маці, ці маладзіцы за працай,
ці дзяўчыны за шывом або праннем,
Кожны апявае тое, што належыць яму або ёй
і нікому больш,
Дзень апявае тое, што належыць дню – а ўначы
бяседа хлапцоў маладых, здаровых, задорных
Пяе ва ўвесь рот свае магутныя мілагучныя песні.

Дзвярэй не зачыняйце

(Shut Not Your Doors)

Дзвярэй не зачыняйце прада мной,
пыхлівыя бібліятэкі,
Бо тое, чаго не ставала на вашых застаўленых паліцах,
але патрэбным было найбольш, я нясу,
Наўпрост з вайны наспелай я кнігу стварыў,
Словы маёй кнігі – нішто, а сэнс яе ўсё дазвання
ў сабе змяшчае,
Кніга асобная, ад іншых незалежная і розуму
дагэтуль не вядомая,
Але вас і вашы невымоўныя чаканні яна ўсхваляе
кожнаю старонкай.

Паэты будучыні

(Poets to Come)

Паэты будучыні! аратары, барды, музыкі будучыні!
Не сёння мусіць мяне тлумачыць і навошта я
даваць адказ,

А вы, племя новае, мясцовае, атлетычнае,
кантынентальнае, вялікшае, чым дасюль вядомыя,
Абудзіцеся! бо вам мяне тлумачыць.

А сам я пішу ўсяго толькі пару словаў для будучыні,
Усяго толькі на хвілю наперад вырываюся
і зноў паспешна ў цемру рушу.

Я той, хто крочыць, цалкам не спыняючыся,
кідае мімавольны позірк на вас і адварочваецца,
Вам дазваляючы яго адчуць і паясніць,
Чакаючы галоўных дзеяў ад вас.

Табе

(To You)

Незнаёмец, калі, праходзячы міма, ты сустрэнеш мяне
і захочаш загаварыць са мною, то чаму б табе
і не загаварыць?
І чаму б мне не загаварыць з табою?

Песня пра сябе

(Song of Myself)

I

Я слаўлю сябе і пяю пра сябе,
І што я прымаю, ты мусіш прыняць,
Бо кожны атам, што належыць мне,
гэтаксама належыць табе.

Я блукаю і душу сваю клічу,
Я вольна блукаю і нахіляюся, каб убачыць стрэлку
летняй травы.

Мой язык, кожны атам маёй крыві, утвораныя
з гэтых глебы й паветра,
Народжаны тут ад сваіх бацькоў,
што народжаныя былі тут ад сваіх бацькоў,
а тыя народжаныя тут ад сваіх,
Я, у свае трыццаць сем, абсалютна здаровы, пачынаю
І разлічваю не спыняцца да смерці.

Перакананні і школы занепадаюць,
Адыходзяць назад, здаволеныя тым, чым яны ёсць,
але не забытыя,
Я ж прымаю і добрае, і злое, я дазваляю,
рызыкай пагарджаючы,

Прыродзе гаварыць бесперашкодна
з яе першароднаю сілай.

II

Дамы і пакоі поўныя водараў, паліцы ўсе застаўленыя
водарамі,

Я сам удыхаю гэты пах, я ведаю яго і люблю,
Гэта эсенцыя здольная і мяне ап'яніць, але я не дамся.

Паветра – гэта не водар, няма ў ім смаку эсенцыі,
яно нічым не пахне,

Яно створана для майго рота, я закаханы ў яго,

Я ўзыду на бераг ля ўзлесся, раскрыюся,
раздзенуся да галізны,

Я ачмурэю ад яго крананняў.

Пара майго дыхання,

Водгукі, уздрыгі, шумныя шэпты, карань любові,
нітка ядвабу, вілка й сцябло,

Ўдыханне й натхненне, тахканне майго сэрца,
рух крыві і паветра праз мае лёгкія,

Духмень лістоты зялёнай і ссохлай, берага,
сцямнелых марскіх камянёў і сена, складзенага
ў адрыне,

Гул выхарканых словаў майго голасу, кінутых
на волю парывам ветру,

Пара пацалункаў, пара абдымкаў, пара раскрытых
рук, каб крануць,
Гульня святла і ценяў на камлях ад калыхання
гнуткіх галін,
Асалода ў самоце, ці ў тлуме вуліц, ці ўздоўж палёў
і ўзгоркаў,
Адчуванне здароўя, радасць паўнаты дня,
песня мая ўзнімаецца з ложка насустрач сонцу.

Ці думаў ты, што тысяча акраў – гэта шмат?
ці думаў ты, што зямля – гэта шмат?

Ці доўга ты вучыўся чытаць?

Ці адчуваў ты гонар, схапіўшы значэнне вершаў?

Са мною затрымайся на гэты дзень і ноч, ты авалодаеш
вытокамі усіх вершаў,

Ты авалодаеш добрасцю зямлі і сонца (бо існуюць
яшчэ мільёны сонцаў),

Ты больш не станеш нічога браць з другіх
ці трэціх рук, не будзеш глядзець вачыма мёртвых,
жывіцца марамі з старонак кніг,

І ты не станеш гэтаксама глядзець маімі вачыма
і нешта браць ад мяне,

Ты будзеш слухаць усіх наўкола і прапускаць іх
праз сябе самога.

III

Я чуў, што гаварылі гаваруны, яны гаварылі
пра пачатак і канец,
Але я не гавару пра пачатак ці канец.

Ніколі не было ніякага зачыну, акрамя як цяпер,
Ніякай маладосці ці старасці, акрамя як цяпер,
І ніколі не будзе дасканаласці большай,
акрамя як цяпер,
Ні раю ніякага, ні пекла, акрамя як цяпер.

Сверб, і сверб, і сверб,
Заўсёды жыватворны сверб сусвету.

З цьмянасці явяцца тоесныя супрацьлегласці,
заўсёды матэрыя і прырост, заўсёды сэкс,
Заўсёды суплёт тоеснасці, заўсёды рознасць,
заўсёды жыцця працяг.

Вытлумачэнне не мае сэнсу, бо адчуваюць
вучоныя і невучоныя: яно так ёсць.

Няўхільныя, як неаспрэчная няўхільнасць,
угору выпрастаныя, накрыж звязаныя,
праменнем ахінутыя,

Статныя, як конь, ласкавыя, ганарыстыя, электрычныя,
Я і мой сакрэт, на гэтым мы стаім.

Чыстая і мілая мая душа, але чыстае й мілае –
ўсё, што не мая душа.

Калі аднаго не стае, не стае абаіх, і бачнае
пацвярджае нябачнае,
Пакуль яно нябачным не зробіцца і само
не атрымае пацверджання.

Паказваючы найлепшае і адлучаючы яго
ад найгоршага, эпоха гнявіць эпоху,
Я ж, уведаўшы дасканаласць і самавалоданне рэчаў,
пакуль яны спрачаюцца, маўчу і йду купацца
ў захапленні сабой.

Жаданыя ўсе мае часткі і органы і ўсіх мужчын
крамяных, чыстых,
Ні цяля, ні паўцалі не ёсць агіднаю і не мусіць
быць больш адчужанаю за ўсе астатнія.

Я задаволены – я бачу, танчу, смяюся і пяю;
Калі ласкавы сябра побач спіць са мною ў ложку
і абдымае ноч навывлёт, а на світанні выслізгвае
бяшумным крокам

І пакідае мне ручнікамі белымі накрытыя кашы,
што сваёй колькасцю шыраць мой дом,
Ці мушу я адкінуць прынятае мной і надуманае
ды крыкнуць уласным вачам,
Каб перасталі ўглядацца і ўглядацца ў дарогу,
А зараз жа да цэнта падлічылі і паказалі мне
Дакладна, чаго варты адзін, і чаго варты два,
і што з іх перамагае?

IV

Валацугі і запытальнікі акаляюць мяне,
Сустрэчныя людзі, уплыў на мяне маленства
ці майго раёна і горада, у якім я жыву, ці нацыі,
Апошнія даты, адкрыцці, вынаходкі, грамадствы,
старыя і новыя аўтары,
Мой абед, адзенне, знаёмыя, мой выгляд, паслугі,
абавязкі,
Сапраўдная ці надуманая абыякавасць любімых
мужчыны або жанчыны,
Хваробы некага з маіх родных ці мае, правіны,
страта ці недахоп грошай, дэпрэсіі ці экзальтацыі,
Баі, жахі братазабойчых войнаў, гарачка
падазронных навінаў, падзеі трывожныя;
Усе яны прыходзяць да мяне ўдзень і ўначы
і сыходзяць зноў,
Але яны не сам Я.

Наўзбоч віроў і цягаў стаіць той, кім ёсць я,
Стаіць здзіўлены, дабрадушны, чулівы, бяздзейны,
цэльны,
Глядзіць звысоку, выпрастаўшыся ці абапершыся
ў бок, на тых нябачных астатніх,
Глядзіць, цікаўна схіліўшы галаву, што здарыцца
пасля,
Адначасова ў гульні і па-за ёю, сочыць і ёй здзіўляецца.

Я бачу ў мінулым свае дні, калі я прадзіраўся
скрозь туман з лінгвістамі і спрачальнікамі,
Не маю ні доказаў, ні кпінаў, я сачу і чакаю.

V

Веру ў цябе, душа мая, але маё іншае Я
не мусіць прад табою прыніжацца,
І ты не мусіш прыніжацца прад ім.

Паблукай са мной па траве, выцягні корак
са свайго горла,
Ні словаў, ні музыкі, ні рыфмы не прагну,
ні звычай, ні лекцыі, нават найлепшай,
Толькі люлянне люблю я, твайго слабага голасу гул.

Памятаю, як мы ляжалі гэткім празрыстым летнім
ранкам,

Як ты паклала галаву на мае сцёгны, як мякка
прыўзнялася нада мной

І як рассунула кашулю мне на грудзях, і языком
нырнула да майго аголенага сэрца,

І цягнулася, пакуль не адчула маю бараду,
цягнулася, пакуль не кранула мне ступні.

Тут жа разліліся вакол мяне спакой і веда,
вышэйшыя за ўсе зямныя доказы,

Я ведаю, што Божая рука – мой уласны зарок,

Я ведаю, што Божы дух – мой уласны брат,
Што ўсе мужчыны, некалі народжаныя, – мае браты,
і ўсе жанчыны – мае каханкі й сёстры,
І што кільсан стварэння – гэта любоў,
І не злічыць ні стромкага, ні ніцага на пожнях лісця,
Ні бурых мурашоў у шчылінках пад ім,
Ні мшыстай нарасці на выгнутым плятні,
ні каменя ў грудзе, ні бузіны, ні квецені
дзіванны і фіталакі.

VI

Дзіця спыталася «Трава – што гэта?», у прыгаршчах яе
мне працягнуўшы;
Як мог я адказаць дзіцяці? Я ведаю не болей за яго,
што гэта.

Я думаю, яна быць мусіць маёй натуры сцягам,
вытканым з зяленіва надзеі.

Ці, можа быць, насоўкай Бога,
Духмяным дарам і кінутым наўмысна напамінкам,
З імем уладальніка дзе-небудзь на кутках,
каб мы прыкмецілі й спыталі: «Чыё?»

Ці, думаю, трава – сама дзіця, расліннасцю народжанае
немаўлятка.

Ці, можа быць, гэта таемны іерогліф
І значыць «Парастак», аднолькава імклівы
ў вузкіх і шырокіх зонах,
Які расце сярод народаў чорных і народаў белых,
Кануку, тухаку, кангрэсмену і кафу –
я аддаю ім пароўну і атрымліваю пароўну.

І цяпер такім прыгожым мне бачыцца
нястрыжанае валоссе магіл.

Пяшчотным буду я, павойная трава,
Быць можа, ты прабіваешся з грудзей маладзёнаў,
Быць можа, калі б я ведаў іх, я палюбіў бы іх,
Быць можа, ты прарастаеш са старых мужчын
ці з падлеткаў, хутка забраных з каленяў матак,
І вось вы, калені матак.

Гэта трава зацёмная, каб прарасці з белых галоваў
старых матак,
Цямнейшая за шэрыя бароды старых мужчын,
Занадта цёмная, каб прарасці з бледна-ружовых
паднябенняў.

О, і ўсё ж я чую столькі гаварлівых языкоў,
Я чую, яны імкнуцца з паднябенняў не дарэмна.

Як бы хацеў я разгадаць тыя намінкі пра мёртвых
маладзёнаў і юначак,
Намінкі пра старых, пра матак і пра падлеткаў,
хутка забраных з іхніх каленяў.

Як ты думаеш, што сталася з маладзёнамі

і мужчынамі старымі?

Як ты думаеш, што сталася з жанчынамі і дзецьмі?

Яны недзе жывыя і здаровыя,

І найменшы парастак сцвярджае няіснасць смерці,

Бо калі б існай яна была, то рухала б жыццё,

а не ў канцы чакала, каб супыніць,

І адступіла б у міг жыцця пачатку.

У руху ўсё бязмежна, безупынна, нішто не гіне,

І смерць – зусім не тое, чым падаецца ўсім,

а больш шчаслівая.

VII

Ці думаў хто, што нарадзіцца – шчасце?

Спяшаюся паведаміць яму ці ёй, што смерць –

такое ж шчасце, я гэта ведаю.

Я смерць праходжу з тымі, хто ўмірае, і нараджэнне

з немаўлём абмытым, і я не проста змесціва

паміж брылём і ботамі,

Я, углядаючыся ў мноства рэчаў, не бачу

падобных дзвюх, і добрыя ўсе,

І добрая зямля, і зоры добрыя, і іхнія дадаткі

таксама добрыя.

Я не зямля і не яе дадатак,
Я сябар, і я прыяцель людзей, такіх жа неўміручых
і невымерных, як я,
(Яны не ведаюць, наколькі неўміручыя,
але я ведаю.)

Кожны род для сябе і сваіх, мае ж для мяне –
мужчыны і жанчыны,
Для мяне – тыя, што хлопчыкамі былі і кахаюць жанчын,
Для мяне той мужчына, што гонар мае і ведае,
як баліць прыніжэнне,
Для мяне каханкі і векавухі, для мяне маці
і мацеркі маці,
Для мяне вусны, што ўсміхаліся, і вочы,
што поўніліся слязьмі,
Для мяне дзеці і бацькі дзяцей.

Раскрыўцеся! вы для мяне не вінаватыя, не старыя,
не занядбаня,
Я добра бачу гэта і праз палатно, і праз крамніну,
Я побач, я ўчэпісты, і прагны, і нястомны, і ад мяне
вам так проста не адбіцца.

VIII

Малеча спіць у сваёй калысцы.
Я полаг падымаю, і доўга гляджу, ды моўчкі
адганяю рукою мухаў.

Падлетак і расчырванелае дзяўчо заходзяць
за ўзгорак у хмызах,
Я, узіраючыся, з вышыні іх бачу.

Самагубца раскінуўся на акрываўленай падлозе
ў спальні,
Я назіраю труп з валоссем зліплым і прыкмячаю,
куды зваліўся пісталет.

Лёскаат па бруку, абады падводаў, пляскаат падэшваў,
гутаркі прахожых,

Цяжкі омнібус, палец кіроўцы, узняты запытальна,
бразгат конскіх падкоў на гранітным насціле,
Сані ў снезе, перазвоны, шумныя жарты, гульні
ў снежкі,

Ухвала народным улюбёнцам, гнеў паўсталых грамадаў,
Баханне вечка на сметніцы, хворы, якога нясуць
у шпіталь,

Сустрэча ворагаў, праклён раптоўны, удары і падзенне,
Узбуджаны натоўп і з зоркаю паліцыянт, які імкліва
прабівае сабе дарогу ў сярэдзіну натоўпу,

Каменне нячулае, што ловіць і вяртае так многа водгукаў,
Усе тыя стогны пражораў ці згаладалых, якія падаюць
ад сонца ці ўдару,

Усе тыя крыкі жанчын, заспетых раптам, што спяшаюцца
дахаты, каб нарадзіць дзяцей,

Уся тая мова жывая й пахаваная заўжды гучыць тут,
той сковыт, задушаны прыстойнасцю,

Злачынцаў арышты, знявагі, спакусы здрадаю,
прыняцці, адмовы з напатымі губамі,
Я думаю пра іх, ці выяўленне іхняе, ці водгулле –
прыходжу я і сыходжу.

ХІ

Дваццаць восем маладзёнаў купаюцца на пляжы,
Дваццаць восем маладзёнаў, і ўсе вясёлыя;
Дваццаць восем год жаночай долі, і ўсе самотныя.

Яна мае дамок прыгожы на высокім беразе,
Яна ціха тоіцца, статная і пышна адзетая,
за аканіцамі.

Хто з тых маладзёнаў ёй найбольш даспадобы?
Ах, самы хатні з іх для яе найвабнейшы.

Куды ж ты, куды ты, пані? я цябе бачу,
Ты ў вадзе з намі плёскаешся, хоць замерла стойма
ў сваім пакоі.

Са смехам на пляжы танчыла дваццаць дзевятая
плыўчыха,
Не бачылі яе іншыя, але яна іх бачыла і палюбіла.

Бароды маладзёнаў вільгаццю блішчалі, доўгія валасы
вадою струменілі,
Ручаінкі тонкія па іх целах беглі.

Рука нябачная гэтак жа па іх целах бегла,
Апускалася, дрогкая, ніжэй за скроні і ніжэй за рэбры.

На спінах маладзёны плаваюць, белыя жываты да сонца
выгнуўшы, не пытаюць зусім, хто да іх дакранаецца,
Зусім не ведаюць, хто на іх дышае й дугою гнуткаю
над імі схіляецца,
Зусім не думаюць, каго абпырскваюць.

ХІІ

Хлапчына-рэзнік здымае забойчыя адзежы
ці вострыць нож каля прылаўка на рынку,
Я прыпыняюся, каб насалодзіцца ягонай вастрэй,
і шорхатам, і зрываю.

Вось кавалі з запэцканымі і валасатымі грудзямі
наўкол кавадла,
У кожнага ўласны молат, усе яны напружаныя,
агонь гарачы надзвычай.

З парога, абсыпанага вугалем, я назіраю іх рухі,
Лёгкі выгін іх спінаў у поўным суладдзі
з агромністымі іх рукамі,
Уверх кувалды ўзятаюць, уверх павольна так,
уверх так пэўна,
Яны не паскараюцца, б'е кожны ў сваю чаргу.

XVII

Вось сапраўдныя думкі ўсіх людзей ва ўсе вякі
і ва ўсіх землях, не я іх адкрыў,
Калі яны не належаць табе гэтак жа, як і мне,
яны не значаць нічога, ці амаль нічога,
Калі яны не загадка або не разгадка загадкі,
яны не значаць нічога,
Калі яны не блізкія гэтак жа, як і далёкія,
яны не значаць нічога.
Вось трава, што вырастае паўсюль, дзе ёсць зямля
і дзе ёсць вада,
Вось паветра ўсіхняе, што планету ахутвае.

LII

Пярэсты коршак кідаецца долу і ганіць мяне,
ён асуджае маю балбатлівасць і маё лайдацтва.

Я гэtkі ж неўтаймаваны, я гэtkі ж неперакладальны,
Я дзікім голасам крычу над дахамі сусвету.

Апошні дзённы бляск застаўся дзеля мяне свяціць,
Ён выяўляе маю падобнасць да астатніх і верны,
як усё ў цяністым гушчары,
Ён мяне вабіць у сутонне і туман.

Я адлятаю, як вецер, я белымі кудзерамі махаю
сонцу ўслед,
І целам распускаюся ў прыліве, і спачываю
на карунках хваль.

Я бруду аддаюся, каб прарасці з травы, якую так люблю,
Калі захочаш зноў мяне, шукай мяне
пад уласнымі падэшвамі.

Наўрад ці ты спазнаеш, хто я і што я значу,
Аднак я ўсё роўна дарую табе здароўе,
Ачышчу і насычу тваю кроў.
Калі адразу ты мяне не знойдзеш, будзь зацятым,
На гэтым месцы мяне няма – шукай далей,
Я супыніўся дзесьці і цябе чакаю.

З вірлівага акіяна натоўпу
(*Out of the Rolling Ocean the Crowd*)

З вірлівага акіяна натоўпу ласкавая кропля
звярнулася да мяне,
Шэпчучы: я кахаю цябе і, перш чым памерці,
Я доўгі шлях прайшла, каб толькі глянуць на цябе
і крануць,
Бо не магла памерці я, цябе хоць раз не ўбачыўшы,
Бо я баялася страціць цябе пасля.

Цяпер мы стрэліся, мы ўбачыліся, мы жывыя й здаровыя,
Вяртайся спакойна ў акіян, любоў мая,
Я частка акіяна таксама, любоў мая,
не моцна мы разлучаныя,
Вось велічны колазварот і сувязь усяго,
у іх дасканаласць!
Але й мяне, й цябе разлучыць мора неадольнае,
Хоць на гадзіну раз'яднаўшы нас, яно не зможа
раз'яднаць нас назаўжды;
Не будзь паспешнай – маленькі свет – цябе спазнаўшы,
я прывячаю паветра, акіян і бераг,
Штодня падчас змяркання дзеля цябе, любоў мая.

Мы двое, як доўга нас ашуквалі

(We Two, How Long We Were Fool'd)

Мы двое, як доўга нас ашуквалі,
Цяпер жа, перайначаныя, мы ўцякаем імкліва
ўслед за Прыродай,
Мы ёсць Прыродай, адсутнічалі доўга, але цяпер
вяртаемся,
Мы робімся раслінамі, камямі, лістотаю, карэннем
і карою,
Мы ў глебу высаджаныя, мы каменне,
Мы два дубы, на просеках расцём мы бок у бок,
Мы на пашы, мы двое ў дзікай чарадзе такіх жа
неўтаймоўных,
Мы дзве рыбіны, што ў моры разам плаваюць,
Мы квецень акацыі, ахутваем сцяжыны водарам
увечар і ўранку,
Мы грубы бруд звяроў, раслінаў, мінералаў,
Мы коршакі драпежныя, лунаем у вышынях,
углядаючыся долу,
Мы сонцы два яскравыя, мы тыя, што трымаюцца
арбітаў і зораў, мы як дзве каметы,
Мы шнырым у лясх на лапах чатырох, мы ў ахвяру
зубамі ўпіваемся,
Мы дзве хмаркі, раніцой і днём пльвём высока,

Мы моры, што змешваюцца, мы дзве хвалі,
што весела накатваюцца і заліваюць пырскамі
адна адну,
Мы як атмасфера, празрыстыя, успрымальныя,
падатныя і непадатныя.
Мы снег, і дождж, і стынь, і цемра, мы кожны плод
і кожная стыхія на зямлі,
Мы калясілі шмат, пакуль, мы двое, зноў не вярнуліся
дадому,
Мы ачысціліся ад усяго, апроч свабоды, усяго,
апроч уласнай радасці.

О, Гіменэй! О, Гіменэя!

(О Нутен! О Нутенее!)

О, гіменэй! О, гіменэя! Чаму ты гэтак мяне дражніш?

О, чаму ты працінаеш мяне толькі на хвілю ймклівую?

Чаму не можаш працягнуць? Чаму цяпер спыняешся?

Ці не таму, што, працягнуўшы больш за хвіліну

ймклівую, ты пэўна мяне заб'еш?

Я той, хто мучыцца любоўю

(I Am He That Aches with Love)

Я той, хто мучыцца амурнаю любоўю,
Хіба зямля прыцягвае? хіба ўсё створанае не вабіць
у мучэннях усё?
Гэтак і цела маё да ўсіх, каго я сустракаю ці ведаю.

Аднойчы я ішоў праз людны горад
(*Once I Pass'd Through a Populous City*)

Аднойчы я ішоў праз людны горад, збіраючы ўражанні
на будучыню – яго выставы, будынкі, традыцыі
і звычкі,

Але цяпер ад горада ўсяго я прыгадаю толькі адну
жанчыну, выпадкам сустрэтую, што ўтрымала мяне
дзеля кахання,

Дзень за днём, за ноччу ноч мы былі разам –
на ўсё астатняе я забыўся даўна,

Я памятаю толькі адну тую жанчыну, што жарсна
тулілася,

Ізноў блукаем мы – кахаем – мы ў разлуцы зноў,
Ізноў яна мяне трымае за руку, не трэба мне сыходзіць,
Я бачу яе блізка ля сябе, і яе вусны моўкныя сумуюць
і трымцяць.

Як Адам на золку ўранні
(*As Adam Early in the Morning*)

Як Адам на золку ўранні,
Выходжу са сваёй хаціны, сном узбадзёраны,
Сачы, як я іду, лаві мой голас, наблізься,
Крані мяне, краніся майго Цела далонню, пакуль іду,
Не бойся майго Цела.

Пахкі травастой маіх грудзей

(Scented Herbage of My Breast)

Пахкі травастой маіх грудзей,
Тваё лісце збіраю й пішу, каб лепш прачыталі яго пасля,
Лісце з магілы і лісце з плоці расце нада мной
і над смерцю,
Карэнне не сохне, лісце імкне, і зіме не адолець цябе,
о, тонкае лісце,
Год за годам табе зноў красаваць, і дзе звянеш ты,
там зноў ажывеш;
О, я не ведаю, ці многія, прамінаючы, цябе заўважаць
або лёгкі твой водар удыхнуць, але веру я –
будуць такія;
О, кволае лісце! О, квецень маёй крыві! я дазваляю,
скажы, як умееш, пра сэрца, схаванае пад табою,
О, я не ведаю, што значыш ты там, унутры сябе,
але толькі не шчасце,
Ты часта бываеш нясцерпна горкім, мяне пячэш
і джаліш,
І ўсё ж для мяне ты прыгожае, збляднелае карэнне,
ты наводзіш на думкі пра смерць,
Прыгожая смерць ад цябе (а ці ёсць насамрэч
прыгажосць, апроч кахання ды смерці?)
О, верыцца мне, не жыццю я пяю цяпер сваю песню
каханкаў, верыцца мне, я смерці пяю,

Бо як жа спакойна, як велічна ймкнецца яна,
уздымаецца ў нябёсы каханкаў,
Смерць ці жыццё, мне ўсё роўна, не хоча мая душа
абіраць
(Я не пэўны, але ўзнёслая душа каханкаў смерць вітае
найбольш),
Напраўду, о смерць, цяпер я веру, што гэта лісце
значыць тое, што й ты,
Уверх расці, мілае лісце, каб я ўбачыў! расці
з маіх грудзей!
Выпротвайся з затоенага сэрца!
Не прыпадай да ружаватага свайго карэння,
пужлівае лісце!
Не сцяліся так нізка і сарамліва, травастой маіх грудзей!
Давай, я ўжо гатовы раскрыць свае шырокія грудзі,
задоўга я стрымліваў сябе і задыхаўся;
Эмблематычныя й капрызныя стрэлы сцяблінаў,
вас пакідаю, вы мне без патрэбы,
Я выкажу як ёсць тое, што сказаць мушу,
Я голасам уласным і голасам сяброў скажу і больш ніколі
не агучу нічыйны покліч, толькі покліч іхні,
Я падыму ім неўміручы розгалас праз Штаты;
Я прыклад дам каханкам, як вынайсці і форму
нязменную, і волю праз Штаты,
Праз мяне будуць прамоўленья словы,
што смерць смяцца вымусяць,

Дай мне свой тон, о Смерць, каб я з табою зліўся
ў суладдзі,
Дай мне сябе, бо бачу я, цяпер ты мне найперш
належыш, і вы разам знітаваныя – вы, каханне
і смерць,
І я не дам вам больш сябе ўтрымаць тым,
што называў жыццём,
Бо мне адкрылася, што вы галоўныя мэты,
Што вы тоіцеся чамусьці ў зменлівых формах жыцця
і што напраўду яны для вас,
Што вы, іх пераадолеўшы, застаяцеся, вы
рэальная рэальнасць,
Што вы пад маскай рэчываў чакаеце цярпліва,
няважна колькі,
Што вы аднойчы, напэўна, захопіце ўсё,
Што вы, напэўна, расееце дазвання гэтую бачнасць
вонкавага,
Што, мабыць, гэта ўсё для вас, але яно не вельмі доўга
трывае;
Вы ж вельмі доўга будзеце трываць.

Хто б ты ні быў, што трымае мяне ў руках
(Whoever You Are Holding Me Now in Hand)

Хто б ты ні быў, што трымае мяне ў руках,
Без рэчы адной усё пазбавіцца сэнсу,
Я шчыра цябе папярэджваю, перш чым наблізішся,
Я не тое, што ты ўяўляеш, я зусім іншае.

Хто стане маім паслядоўнікам?
Хто запішацца ў прэтэндэнты на маю прыхільнасць?

Шлях гэты сумнеўны, вынік няпэўны, магчыма,
фатальны,
Ты будзеш вымушаны кінуць усё астатняе, толькі
я хачу быць тваім адзіным і выключным узорам,
Але тваё паслушэнства нават тады будзе доўгім і цяжкім,
На ўсю былую тэорыю твайго жыцця
і ўсю прыстасаванасць да жыццяў іншых
ты вымушаны будзеш забыцца,
І таму зараз жа адпусці мяне, каб не ствараць
сабе турботаў, прымі сваю руку з майго пляча,
Адсунь мяне і йдзі сваёй дарогай.

Або іначай дзесь у лесе ўпотаі дзеля выпрабавання,
Або на горным схіле пад адкрытым небам
(Бо ні ў накрытым дахам доме мне не з'явіцца,
ні ў грамадзе,

У бібліятэцы я ляжу нямы, дурны, ці ненароджаны яшчэ,
ці мёртвы),

Але, магчыма, з табою на вяршыні ўзгорка –
упершыню на многа міль не бачачы нікога,
хто мог бы падкрасціся знянацку,

Або, магчыма, плывучы з табой па моры або на ўзмор'і,
або на нейкай ціхай выспе,

Я тваім вуснам тут мае крануць дазволу

Ў працяглым пацалунку таварыша ці пацалунку
наважэнца,

Бо я і наважэнец, я і таварыш.

Ці, калі хочаш, схавай мяне пад вопратку,

Дзе я пачую, як б'ецца тваё сэрца, ці на тваім сцягне
спачну,

Нясі мяне, калі ты рушыш наперад зямлёй ці морам;

Таму што проста кранаць цябе мне дастаткова,
мене найлепш,

Таму, кранаючы цябе, я буду маўкліва спаць,
пакуль ты вечна будзеш мяне несці.

Але гэта лісце табе адчайна хлусіць,

Бо ні лісця, ні мяне табе не зразумець,

Яно цябе ўнікне з самага пачатку і пасля тым больш,
і я бяспрэчна цябе ўнікну.

Нават калі ты будзеш думаць, што дакладна
злавіў мяне, дык вось!

Адразу ты заўважыш, што я цябе пазбег.

Бо гэту кнігу я напісаў не дзеля таго, што я ў яе ўклаў,
І ты чытаннем ёй не авалодаеш,
Ні тыя, што ведаюць мяне найлепш, мной захапляюцца
    й напышліва нахвальваюць,
Ні прэтэндэнты на маё каханне (акрамя некалькіх)
    не дасягнуць жаданага,
І мае вершы не будуць чыніць адно дабро,
    а столькі ж зла ці нават больш,
Бо ўсё не мае сэнсу без таго, каб мог ты шматкроць
    угадваць і не адгадаць маіх намёкаў;
Таму пусці мяне й ідзі сваёй дарогай.

***Не толькі ва ўздыме рабрыстых маіх грудзей
(Not Heaving from My Ribb'd Breast Only)***

Не толькі ва ўздыме рабрыстых маіх грудзей,
Не ў начных уздыхах шалёнай злосці на сябе,
Не ў тых працяжных, здушаных уздыхах,
Не ў шматлікіх парушаных абяцаннях і клятвах,
Не ў зацятых і дзікіх парывах майго сэрца,
Не ў далікатным жыўленні ветру,
Не ў груках і ўдарах маіх скроняў ды запясцяў,
Не ў дзіўных сісталах і дьясталах нутра,
якім аднойчы замерці,
Не ў прагных мальбах, прамоўленых толькі небу,
Не ў крыку, не ў смеху, не ў выкліках, кінутых мною
у самотным блуканні ў нетрах,
Не ў хрыплым дыханні скрозь сціснутыя зубы,
Не ў словах агучаных і гучных, пералівістых словах,
водгуках, мёртвых словах,
Не ў перашэптах маіх сонных мрояў,
Не ў іншых шэптах неймаверных мрояў дня кожнага,
Не ў руках, не ў нагах, не ў адчуваннях майго цела,
што ахопліваюць цябе і адпускаюць няспынна –
не там,
Не паасобку ў іх і не ў іх разам, о, неаддзеленасць!
О, пульс майго жыцця!
Я прагну, каб ты выяўляўся і біўся адно ў гэтых песнях.

Пра жахлівае сумненне ў вонкавым
(Of the Terrible Doubt of Appearances)

Пра жахлівае сумненне ў вонкавым,
Пра няпэўнасць, ці не ўвялі нас урэшце ў зман,
Што мажлівых спадзевы й надзеі – усяго толькі
дапушчэнні ўрэшце,
Што мажлівая наша тагасветная існасць –
проста прыгожая казка,
Мажліва, рэчы, якія я ўспрымаю: жывёлы, расліны,
людзі, узгоркі, бліскучыя і цякучыя воды,
Нябёсы дзён і начэй, колеры, шчыльнасці, формы –
мажліва, яны (несумненныя па сутнасці)
усяго толькі прывіды, а сапраўднае нешта
яшчэ трэба спазнаць
(Як часта яны выпырхваюць з сябе, каб нібы збянтэжыць
ці з мяне пасмяяцца!
Як часта я думаю, што ні я, ні хто іншы не ведае
нічога пра іх),
Мажліва, здаючыся мне тым, чым яны ёсць
(а яны несумненна мне здаюцца) з маіх цяперашніх
пазіцый – яны могуць аказацца (так і будзе, канечне)
нічым з таго, чым здаваліся, або прынамсі нічым –
са змененага дарэшты гледзішча;
На гэта запытанне й падобныя дзівосна мне адказалі
мае каханкі, мае мілыя сябры,

Калі той, каго я люблю, са мной вандруе ці сядзіць
падоўгу, трымаючы маю руку ў сваёй,
Калі паветра пяшчотнае, няўлоўнае і пачуццё,
якога ў словах і ў думках няма, нас атачаюць
і пранікаюць у нас,
Тады я напоўнены нявымаўленай і невымоўнай
мудрасцю, я маўчу, я не прашу пра большае,
Я не ведаю адказаў на пытанні пра вонкавае
ці пра тагасветную існасць,
Аднак ходзячы ці седзячы, я абьякавы, я здаволены,
Той, хто маю руку трымае, мяне задавальняе цалкам.

Аснова любой метафізікі
(*The Base of all Metaphysics*)

А зараз, спадарства,
Я слова прамоўлю, каб застацца ў памяці вашай
і ўспамінах,
Яно аснова і заключэнне для любой метафізікі.

(Вось так студэнтам стары прафесар –
Пад канец шматлюдных лекцый.)

Вывучыўшы сучаснае і антычнае, сістэмы грэцкую
і нямецкую,
Канта вывучыўшы і пацвердзіўшы – Фіхтэ,
Шэлінга й Гегеля,
Пацвердзіўшы веду Платона і Сакрата, які
большы за Платона,
І знайшоўшы большага за Сакрата і пацвердзіўшы –
святога Хрыста, вывучаючы доўга,
Я сёння ўспамінаю тья сістэмы грэцкую й нямецкую,
Бачу філосафаў усіх, хрысціянскія храмы і догмы бачу,
Але ўнутры Сакрата я бачу ясна, і ўнутры святога
Хрыста я бачу
Гарачую любоў да таварышаў, прыхільнась сябра
да сяброў,
Мужа і жонку, шчаслівых у шлюбe, дзяцей і бацькоў,
Горада да горада і краю да краю.

Калі я пачуў на схіле дня

(When I Heard at the Close of the Day)

Калі я пачуў на схіле дня, як маё імя сустракалі
воплескамі ў сталіцы, наступная ноч не зрабіла
мяне шчаслівым,
Ці калі я п'янстваваў, ці калі свае планы ажыццяўляў,
я не быў шчаслівым,
Але калі я прачнуўся на світанні ў ложку,
цалкам здаровы, свежы, пявучы, удыхаючы
спелае паветра восені,
Калі я пабачыў, як блякне поўня на захадзе і знікае
ў ранішніх промнях,
Калі я самотна прайшоўся па беразе, раздзеўся,
скупаўся, смеючыся халодным пырскам,
і пабачыў, як уздымаецца сонца,
І калі я падумаў пра мілага сябра, свайго каханага,
што едзе да мяне, о, тады я стаў шчаслівым,
О, тады мне дыхаць было асалодай, і ежа ўвесь дзень
наталяла сыцей, і гожы дзень мінуў добра,
І наступны прыйшоў з не меншай радасцю,
і вечарам таго дня прыехаў мой сябар,
І тою ноччу, калі ўсё сціхла, я чуў, як хвалі павольна
і нястомна накатвалі на бераг,
Я чуў сіпенне й шолахі вады і пяску, што,
да мяне звяртаючыся, шэптам віншавалі,

Бо мой каханы самы спаў пад коўдраю адной
са мною побач той халоднай ноччу,
І ў цішы, у асенніх промнях поўні ён павярнуўся
тварам да мяне,
Руку пяшчотна паклаўшы мне на грудзі, – той ноччу
я быў шчаслівы.

Ты той новы чалавек, што цягнецца да мяне?

(Are You the New Person Drawn Toward Me?)

Ты той новы чалавек, што цягнецца да мяне?

Для пачатку цябе папярэджваю, я насабрэч
зусім не такі, як ты мяркуеш;

Ты мяркуеш, што знойдзеш ува мне свой ідэал?

Ты думаеш, зрабіць мяне сваім каханкам
так проста?

Ты думаеш, маё сяброўства будзе суцэльным
задавальненнем?

Ты думаеш, я адданы і верны?

Ты бачыш толькі гэты фасад, мае далікатнасць
і ветласць?

Ты думаеш, што рухаешся па сапраўднай зямлі
да сапраўднага героя?

Але хіба не задумваўся ты, о летуценнік, што гэта
ўсяго толькі мая, ілюзія?

Сачыцца, кроплі

(Trickle Drops)

Сачыцца, кроплі! пакідаючы мае сінія вены!
О, кроплі мае! сачыцца, млявыя кроплі,
Ясныя, падайце з мяне, ліцесь, крывяныя кроплі,
З ранаў, нанесеных, каб вызваліць вас
з вашай вязніцы,
З майго твару, з ілба, з вуснаў,
З маіх грудзей, знутры, дзе таіўся я, наперад імкніце,
чырвоныя кроплі, споведзі кроплі,
Заплямце старонкі ўсе, заплямце песні, якія пяю,
словы, якія кажу, кроплі крываваыя,
Явіце ім свой барвовы жар, азарыце ззяннем,
Прасякніце сабою іх, прысаромленых, мокрых,
Асвяціце ўсё, што я напісаў ці яшчэ напішу,
крывяныя кроплі,
Няхай бачыцца ўсё ў вашым святле, сораму кроплі.

Горад оргій
(*City of Orgies*)

Горад оргій, шпацыраў і ўцехаў!
Горад, у якім я жыву і спяваю, у тваёй сарцавіне,
каб аднойчы праславіць цябе,
Не твае ўрачыстасці, не твае жывыя карціны,
не твае спектаклі – мая адплата;
Не бясконцыя шэрагі тваіх дамоў, не караблі
на прыстанях,
Не шэсці на вуліцах, не яркія вітрыны з таварамі,
Не мае размовы з людзьмі вучонымі, не мой удзел
у імпрэзах ці святах;
Не яны; калі ж я крочу міма, о Манхэтан!
твае частыя хуткія сполахі вачэй, што мне
прапануюць каханне,
Прапануюць у адказ на маё – вось мая адплата,
Каханкі, няспынныя каханкі, гэта адзіная мне
адплата.

Зірні на гэты асмуглы твар

(Behold this Swarthy Face)

Зірні на гэты асмуглы твар, на шэрыя вочы,
Гэтую бараду, белую воўну, нястрыжаную на маёй шыі,
Мае бурія рукі і маўклівы мой нораў без ніякага шарму;
Але вось падыходзіць манхэтанец і, як заўжды
на расстанне, лёгка цалуе мне вусны з любоўю
крамянай,
І я на вулічным пераходзе ці на палубе карабля
цалую яго ў адказ,
Мы вітаемся як амерыканскія таварышы на зямлі
і моры,
Мы два вольныя і бесклапотныя чалавекі.

*Я бачыў, як віргінскі дуб расце ў Луізіяне
(I saw in Louisiana a Live-Oak Growing)*

Я бачыў, як віргінскі дуб расце ў Луізіяне,
Зусім адзін стаяў ён, і мох звісаў шматкамі
з яго галінаў,
Ён без таварышаў там рос, гамонячы вясёла
цёмна-зялёнай мовай,
У яго постаці нязломнай, грубай, дужай
я пазнаў сябе,
Але падумаў, як можа ён вясёла лісцем гаманіць
без сябра побач, на самоце – бо ведаю,
што сам бы я не змог,
І я атожылак ягоны адарваў з лістамі некалькімі,
і злучыў са жмутам моху,
І знёс яго, паставіўшы ў пакоі на бачным месцы,
Не напамінак мне патрэбны пра любых маіх сяброў
(Бо, падаецца, я думаю цяпер толькі пра іх) –
Ён бачыцца мне дзіўным знакам, ён прымушае
думаць пра любоў мужчын;
Бо ўсё ж, хоць ззяе віргінскі дуб самотна
на пляскатых шырокіх прасторах Луізіяны,
Гамонячы вясёла лісцем усё жыццё, без сябра,
без каханка побач,
Я добра ведаю, што так не змог бы.

У гэты міг, тужлівы й задуменны
(This Moment, Yearning and Thoughtful)

У гэты міг, тужлівы й задуменны, седзячы адзінока,
Я ўяўляю, што ў іншых краях ёсць іншыя людзі,
тужлівыя і задуменныя,
Я ўяўляю, што магу зірнуць туды і ўбачыць іх
у Германіі, Італіі, Францыі, Іспаніі
Ці яшчэ, яшчэ далей, у Кітаі, у Расіі ці Індыі
ці з іншымі гаворкамі,
І я ўяўляю, што калі б змог спазнаць я тых людзей,
то адчуў бы прыхільнасць да іх, як да маіх
суайчыннікаў,
О, я ведаю, мы былі б братамі й каханкамі,
Я ведаю, з імі я быў бы шчаслівы.

Ніякай машыны, што працу аблегчыць
(No Labor-Saving Machine)

Ніякай машыны, што працу аблегчыць,
Ніякага вынаходніцтва я не зрабіў,
Ніякай багатай спадчыны я не змагу па сабе пакінуць,
каб узвесці шпіталь ці бібліятэку,
Ніякага напаміну пра подзвіг дзеся Амерыкі,
Ні літаратурнай славы, ні веды, ні кнігі для паліцы,
Усяго некалькі песень, што гучаць на прасторах,
я пакіну
Сябрам і каханым.

Часам з тым, каго люблю

(Sometimes with One I Love)

Часам з тым, каго люблю, я гневам напаўняюся
ад страху, што я сачуся каханнем неўзаемным,
Але цяпер я думаю, не існуе кахання неўзаемнага,
адплата будзе так або іначай
(Я гарача кахаў адну асобу, але маё каханне не было
ўзаемным,
І ўсё ж я праз яго стварыў гэтыя песні.)

У натоўпе

(Among the Multitude)

Сярод мужчынаў і жанчын у натоўпе
Я чую, як хтосьці абірае мяне таемнымі і незямнымі
знакамі,
Не прымаючы ні бацькоў, ні жонку, ні мужа,
ні брата, ні дзіця – нікога за мяне бліжэйшым,
Бянтэжацца некаторыя, але не ён, той хтосьці
ведае мяне.

О, каханне і роўня,
Я верыў, што ты мусіш мяне адкрыць праз гэтыя
цьмяныя здагадкі,
І я, калі цябе сустрэну, веру, што адкрыю цябе
праз гэта ж у табе.

Табе

(To You)

Хто б ты ні быў, баюся, ты крочыш дарогаю мар,
Я баюся, гэтыя ўяўныя рэальнасці распусцяцца,
калі ступіш на іх або ўхопіш,

І нават цяпер твае рысы, радасці, мова, дом,
занятак, звычкі, турботы, глупствы, строі,
правіны выпараюцца з цябе,

А твае сапраўдныя душа і цела ўзнікаюць
перада мной,

Яны паўстаюць са стасункаў, з камерцыі, з крамаў,
працы, фермаў, адзення, быту, купляў, продажаў,
ежы, пітва, пакутаў і смерці.

Хто б ты ні быў, цяпер я ўскладаю руку на цябе,
каб ты стаў маім вершам,

Я шапчу, вусны наблізіўшы да твайго вуха.

Я любіў многіх жанчын і мужчынаў, але не любіў
лепшага за цябе.

О, я быў павольны й глухі,

Я мусіў бы ўжо даўно наўпрост да цябе пайсці,

Я мусіў бы баяць аднаго цябе, я мусіў бы пець
аднаго цябе.

Я ўсё пакіну, прыйду і складу з цябе гімны,

Ніхто не разумеў цябе, але я разумею,
Ніхто не быў справядлівым да цябе, ты сам быў
несправядлівым да сябе,
Ніхто не лічыў цябе беззаганным, толькі я
не знаходжу ў табе заганаў,
Ніхто не адмовіўся цябе падначаліць, толькі я –
той, хто ніколі не згодзіцца падначаліць цябе,
Толькі я не пастаўлю над табою ні гаспадара,
ні ўладальніка, ні лепшага, ні Бога, акром таго,
які напраўду чакае ў табе.

Мастакі малявалі шматлюдныя групы і фігуру ў цэнтры,
З галавы фігуры ў цэнтры праменіўся німб
залацістым святлом,
Але я малюю мірыяды галоў і над кожнаю з іх –
німб з залацістым святлом,
З-пад маёй рукі з розуму ўсіх мужчын і жанчын
ліецца яно, вечна струменіць яскрава.

О, як я мог бы апець твае веліч і славу!
Ты не ведаў сябе, усё жыццё ты правёў над сабою
ў дрэме,
Твае вочы амаль заўжды былі заплюшчаныя,
Твае здзяйсненні ўжо вяртаюцца кпінамі
(Твая ашчаднасць, веды, модлы, калі яны вяртаюцца
не кпінамі, то чым яшчэ?),

Але тыя кпіны – гэта не ты,
Пад імі і між іх я бачу, ты хаваешся,
Я там цябе шукаю, дзе ніхто іншы не шукаў цябе,
Моўчань, працоўны стол, бяздумны выраз твару,
ноч, звычайная руціна – хоць гэта ўсё ўтойвае цябе
ад іншых ці ад сябе, але не зможа ад мяне ўтаіць,
Твар голены, пагляд няпэўны, воблік брудны –
хоць гэта спыняе іншых, мяне не спыніць,
Дзёрзкае адзенне, крывая пастава, п'янства, хцівасць
і заўчасная смерць – усё гэта я адкідаю ўбок.

Няма такога таленту ў мужчыне або жанчыне,
якога б ты не меў,
Няма ні цноты, ні хараства ў мужчыне або жанчыне
большых за твае.
Няма ні адвагі, ні вытрымкі ў іншых,
большых за твае,
І няма радасці, якая іншых чакае, але з тваёй радасцю
зраўняцца не зможа.

Што да мяне, я нікому не аддаю нічога, толькі табе
аддаю клапатліва,
Я нікому не спяваю песень пахвальных, нават Богу,
пакуль не праспяваю пахвальных песень табе.

Хто б ты ні быў! бяры сваё, рызыкуючы!
Гэтыя ўсходнія і заходнія краявіды – банальнасці
ў параўнанні з табой,

Гэтыя бязмежныя лугі, гэтыя бясконцыя рэкі,
ты бязмежны і ты бясконцы, як яны,
Увесь гэты гнеў, усе стыхіі, буры, зрухі Прыроды,
агонія відочнага распаду, ты – ён ці яна –
гаспадар або гаспадыня над імі,
Гаспадар або гаспадыня з поўным правам
па-над Прыродай, стыхіямі, бодем, жарсцю, распадам.
З тваіх шчыкалатак падаюць пугы, ты знаходзіш
бездакорную дастатковасць,
Стары або малы, мужчына або жанчына, грубы, нізкі,
адрынуты іншымі, тое, якім ты ёсць, вясціць сябе,
Праз нараджэнне, жыццё, смерць, хаўтуры,
сродкі дадзеныя, абмежаванні няма,
Праз гнеў, праз страты, памкненні, няведу й нуду,
тое, якім ты ёсць, пракладае свой шлях.

З калыскі, што гайдаецца няспынна
(Out of the Cradle Endlessly Rocking)

З калыскі, што гайдаецца няспынна,
З дрыготкага горла перасмешніка, з мелодыі чаўнака,
З вераснёўскай поўначы,
На бясплодных пясках і палях наводдаль,
    куды дзіця ўцякала з ложка блукаць самотна
    басанож з галавою адкрытай,
У сонечным арэоле залевы,
У патаемнай гульні ценяў, што сходзяцца і разыходзяцца,
    быццам жывыя,
З зараснікаў шыпшыны й ажыны,
Ад напамінку пра птаха, што мне спяваў,
Ад напамінку пра цябе, сумны мой браце,
    ад сутаргавых узлётаў і падзенняў, мною пачутых,
Ад жоўтага паўмесяца, што позна ўзняўся, азызлы,
    нібы ад слёз,
Ад тых першых засмужаных нотаў жальбы і любові,
Ад тысячы водгукаў майго сэрца, несучешных ніколі,
Ад мірыядаў імі народжаных словаў,
Ад слова, мацнейшага і дзівоснейшага за астатнія,
Ад словаў, што і цяпер вяртаюць мне той вобраз,
Бы чарада, шчабечуць, узносяцца, лятуць над галавой,
Але калі наблізяцца – усё знікае ўміг,
Мужчына, але праз слёзы гэтыя я хлопчык зноў,

Кідаючыся на пясок, уздымаючыся супраць хваляў,
Я, пясняр болю і радасці, яднальнік цяпер і апасля,
Збіраючы ўсе згадкі, але й імкліва за іх сягаючы,
Я ўспамін пяху.

Калісьці Паманок,
Тады ў паветры віўся водар бэзу і ў пяты месяц
    прарасла трава,
На узбярэжжы гэтым у шыпшыне
Двое гасцей крылатых з Алабамы, двое разам,
Звілі гняздо, і ў ім чатыры яйкі зеленаватыя
    ў рудыя плямы,
Штодня сюды-туды ён, птах, усё побач віўся,
Штодня яна схілялася па-над гняздом, маўклівая,
    з бліскучымі вачыма,
Штодня цікаўны хлопчык, я, ніколі не заблізка,
    не трывожачы,
Ашчадліва сачыў, успрымаў, перакладаў.

Свяці! свяці! свяці!
Лі долу цеплыню сваю, о сонца!
Пакуль мы цешымся, мы двое разам.

Мы двое разам!
Ці з поўдня вецер дзьме, ці з поўначы,
Ці белы надыходзіць дзень, ці ночы чарната,
Ці дома, ці каля рэк і гор, далёкіх ад дому,
Пяем увесь час, не лічым час,
Пакуль мы двое разам.

Але раптоўна –
Забітая, магчыма, але пра тое не ведаў птах –
Аднойчы ўранні яна не нахілілася па-над гняздом,
І не вярнулася ні ў вечар той, ні ў наступны вечар,
Ніколі не з’явілася ізноў.

І апасля ўсё лета ў шапатанні мора,
І ўначы пад поўняю цішэйшаю парою,
Праз хрыплых накаты хваляў
Ці яркім днём у шывшынавых галінах,
Я бачыў, чуў яго часамі, таго, які застаўся –
Самотны з Алабамы гоць.

Дзьмі! Дзьмі! Дзьмі!
Дзьмі, вецер, з мора на бераг Паманока;
Чакаю я, чакаю, калі ты мне аддасі маю каханую.

Так, калі заззялі зоры,
Усю ноч на вастрэй замшэлага шаста,
Ля мора самага амаль што ў плёскаце пякучых хваль,
Сядзеў спявак самотны і дзівосна кранаў да слёз.

Ён клікаў сваю каханую,
Ён выліваў у спеве сэнсы, якія за ўсіх людзей
я лепей разумею.

Так, мой браце, я разумею,
Магчыма, я адзіны, хто збярог усе да апошняй ноты,
Бо ў сутонні не раз на пляж спускаючыся,
Хаваючыся ціха ад месяцавага святла, зліваючыся
з ценямі,

Прыгадваю цяпер іх цьмяныя абрысы, іх водгулле,
іх водгукі і здані, да іх падобныя,
Тых белых рук прыбою нястомныя ўзмахі,
Я, басаногі хлопчык з вятрамі ўскудлачаным валоссем,
Так доўга, доўга слухаў.

Слухаў, каб зберагчы, прапець і сёння перакласці
тыя ноты,
Табе наследуючы, мой браце.

Суцеш! Суцеш! Суцеш!
Наблізіўшыся, хваля суцяшае хвалю,
За ёю іншая таксама і абдымае, і захінае, збліжаючыся,
Але любоў мая суцешыць мяне не ў змозе, не ў змозе.

Нізка той месяц, запозна ўзняўся,
Спазняецца – о, я думаю, яго перапаўняе любоў, любоў.

О, як шалёна мора імкнецца да зямлі,
Ім рухае любоў, любоў.

О, ноч! Ці ж не маёй любові над хвалямі я бачу
маханне крылаў?

Што там за кропку чорную я бачу ў белыні?

Гучней! гучней! гучней!
Гучней я клічу цябе, мая любоў!

Вышэй, мацней мой голас звініць над хвалямі,
Ты мусіш ведаць, хто тут, хто тут.
Ты мусіш ведаць, хто я, мая любоў.

О нізкі месяц!
Што гэта за пляміна на тваёй бурай жаўцізне?
О, тое абрыс, абрыс маёй каханай!
О месяц, болей не ўтойвай ад мяне яе!

Зямля! зямля! зямля!
Куды ні павярну, о, мне здаецца, што ты магла б
аддаць мне мілую, калі б схацела,
Бо я амаль упэўнены, што цьмяна бачу яе паўсюль,
куды ні гляну.

О зоры раннія!
Магчыма, тая, якую я хачу так моцна, узыдзе,
узыдзе з адною з вас!

О горла! О дрыготкае горла!
Гук мкне мацней праз атмасферу!
Прарвіся праз лес і праз зямлю,
Туды, дзе, мабыць, слухае цябе і ловіць тая,
якую я хачу.

Здрыганіцеся, песні!
О, як самотна мне, начныя песні!
Песні тужлівай любові! смяротныя песні!
Песні пад запознаенай жоўтаю поўняй, што ўбывае!
О, пад тою поўняй, якая амаль спусцілася ў мора!
О, распачныя і знявераныя песні.

Але цішэй! ніжэй!
Цішэй! дай мне прамармытаць,

Хвіліну толькі пачакай, хрыплагалосае мора,
Бо недзе, я ўпэўнены, я чуў, як адгукаецца мая любоў,
Так квола, замерці мушу я, замерці, каб пачуць,
Замерці, але не да канца, бо раптам яна
не прыляціць адразу да мяне.

Сюды, мая любоў!

Сюды! Я тут!

І гэтай манатоннай нотай я абвяшчаю пра сябе табе,
Гэты пяшчотны кліч табе, мая любоў, табе.

Не вабся іншым анічым,
Там ветру свіст, а не мой голас,
Там трапятанне, трапятанне хваляў,
А там адбіткі лісця.

О, цемра! О, дарма!
Балюча мне й тужліва..

О, буры арэол у небе наўкола месяца,
які спускаецца ў мора!

О, зыбісты адбітак у вадзе!

О, горла! О, сэрца горкае!

І марны, марны мой спеў ноч навывёт.

О, прошласць! О, шчасце жыць! О, песні радасці!

Ў паветры, у лясках, па-над палямі,

Каханы я! Каханы! Я каханы!

Ды толькі мілай больш няма, няма са мною!

Мы больш не двое разам.

Сціхае арыя,
Усё жыве далей, зоры ззяюць,
Ветры дзьмуць, птушыных нотаў трывае рэха,
Са злосным стогнам старая і разгневаная маці
няспынна стогне
На беразе пясчаным Паманока, і шэрым, і скрыпучым,
Жоўты паўмесяц узбуйнелы звісае, хіліцца ўніз,
ледзь не кранае твар мора,
Хлопчык узнёслы, нагамі босымі ў хвалях,
ягонае валоссе варушыць вецер,
У сэрцы замкнёная надоўга, любоў цяпер на волі,
урэшце і рвецца, і буяе,
Сэнсам той арыі мой слых, мая душа
перапаўняюцца паволі,
Кроплі дзіўных слёз цякуць па шчоках,
Утрох размова, усе прамаўляюць,
Той ціхі голас, старой і гнеўнай маці няспынны плач,
Пытанням душы хлапечай туруючы панура
і прыглушаную таямніцу сычучы,
Нованароджанаму песняру.

Дэман ці птах! (хлапечая душа казала)
Ці ж праўда ты каханай спяваеш? ці ўсё-ткі мне?
Бо я дзіцём тым быў, язык мой спаў, цяпер жа
я цябе пачуў,
Цяпер я ведаю сваё наканаванне, я абудзіўся,
І ўжо тысяча спевакоў, тысяча песняў, яснейшых,
гучнейшых і нашмат тужлівейшых за тваю,

Тысяча сакатлівых водгукаў жыццё распачала
ўва мне, каб не памерці ніколі.

О ты, спявак самотны, што адзін спяваеш,
увасабляеш мяне,

О, я самотна слухаю й ніколі не перастану
ўвекавечваць цябе,

Ніколі не ўнікнуць мне, ніколі, тых водгулляў
і водгукаў,

Ніколі не пазбыцца мне плачу неспатольнага
кахання,

Ніколі зноў не стацца мне дзіцём рахманым,
якім я быў да гэтай самай ночы,

Ля мора пад жоўтым месяцам, што нахіліўся долу,
Прадвеснік абудзіўся там, і полымя, і пекла асалоды
ўнутры,

Нязведаная прага, мой кон.

О, дай мне ключ! (схаваны ён тут дзесьці ўначы)

О, калі наканавана так многа мець мне,
дай мне болей!

Дай слова (бо я яго перамагу),

Слова апошняе, важнейшае за ўсе,

Ціхмянае, пасланае – што гэта? – я слухаю;

Ці ж гэта вы шапочаце яго і ўвесь час шапталі вы,
марскія хвалі?

І ці не з вашых пеністых хрыбтоў яно і жвіру волкага?

І мора мне адказала,
Без спеху, без адкладу,
Прашапацела мне ўночы й выразна на досвітку,
Прасыкала мне слова нізкае й дзівоснае – смерць,
І зноўку смерць, смерць, смерць, смерць,
Напеўна прасвіцела, ні як птушка,
ні як маё абуджанае сэрца дзіцяці,
Яно падкралася так блізка да мяне, шапочучы
ля ног,
Прыпала ўсутыч да майго вуха і павольна абмыла
мяне ўсяго,
Смерць, смерць, смерць, смерць, смерць.

Ніколі не забыцца мне.
Злучаць той спеў майго панурага і дэмана, і брата,
Што ён спяваў у месячным праменні на шэрым
узбярэжжы Паманока,
Злучаць наўгад з тысячай песняў у адказ,
Маіх уласных песняў, абуджаных тою гадзінай,
А з імі – ключ, слова, падоранае хвалямі,
Слова наймілай песні, усіх песняў,
Слова магутнае й дзівоснае, якое, да маіх ног
падкраўшыся
(Ці як карга старая, гайдаючы калыску і гошы полаг
адкінуўшы набок),
Мне прашаптала мора.

На пляжы самотна ўначы

(On the Beach at Night Alone)

На пляжы самотна ўначы,
Калі старая маці пагойдваецца, напяваючы
сёплую песню,
Калі я гляджу на бліскучыя яркія зоры, я думаю
думку пра ключ да сусветаў і будучыні.

Вялікае падабенства звязвае ўсё,
Усе сферы, развітыя і неразвітыя, малыя, вялікія,
сонцы, месяцы, планеты,
Усе адлегласці ў прасторы, як заўгодна далёкія,
Усе адлегласці ў часе, усё нежывое,
Усе душы, усе целы існыя, якімі б рознымі яны ні былі
ці з якіх розных сусветаў,
Усе працэсы газаў, вадкасцяў, раслінаў, мінералаў,
усіх рыб і звяроў,
Усе народы, колеры скуры, дзікунствы, цывілізацыі
і мовы,
Усіх істотаў, што існавалі ці існаваць маглі б на гэтай
ці на іншай зямлі,
Усе жыцці й смерці, усё мінулае, цяперашняе, будучае,
Гэта вялікае падабенства лучыць іх, і заўжды лучыла,
І будзе навек злучаць іх, шчыльна трымаць і ўбіраць
у сябе.

Калі я пачуў вучонага астранома
(When I Heard the Learn'd Astronomer)

Калі я пачуў вучонага астранома,
Калі тлумачэнні і лічбы былі разбітыя на калонкі
перада мною,
Калі мне паказалі табліцы і дыяграмы, каб складаць,
дзяліць і вылічваць,
Калі я сядзеў і слухаў астранома, што чытаў лекцыю
ў аўдыторыі пад гучныя апладысменты,
Як жа хутка я, безадказны, стаміўся й занудзіўся,
Тады я ўстаў і выслізнуў вонкі самотна гуляць,
Удыхаючы таемнае і вільготнае паветра ночы,
і час ад часу
У поўнай цішыні ўглядаўся ў зоры.

О, я! О, жыццё!

(O Me! O Life!)

О, я! О, жыццё! у пытаннях пра гэта безупынных,
Пра бясконцыя шэрагі знявераных, пра гарады
поўныя дурняў,
Пра сябе, што нястомна папракае сябе (бо хто ж
самы дурны, як не я, і хто самы знявераны?),
Пра вочы, што марна прагнуць святла, пра подлых
людзей, пра барацьбу несціханую,
Пра кепскія вынікі заўжды, пра замучаны і брудны
натоўп, што я бачу наўкола,
Пра пустыя й бесплодныя гады астатніх, і з астатнімі
я знітаваны,
Пытанне, о, я! сумнае, безупыннае: Што добрага
ў гэтым, о, я, о, жыццё?

Адказ.

Тое, што ты тут – што існуе жыццё і тоеснасць,
Што магутнае дзейства доўжыцца, і ты можаш
падарыць верш.

Я сяджу і гляджу

(I Sit and Look Out)

Я сяджу і гляджу на ўсе беды свету,
на прыгнечанне ўсё і ганьбу,
Я чую таемныя сутаргавыя ўсхліпы юнакоў
ад страху й раскаяння ў здзейсненым,
Я бачу ўбогі лёс маці, занядбанай уласнымі дзецьмі,
ледзь жывой, забытай, худой і бяссільнай,
Я бачу жонку, занядбаную мужам – я бачу
падступнага спакушальніка маладых дзяўчат,
Я заўважаю мукі рэўнасці і неўзаемнага кахання,
якія хочуць схаваць, я бачу гэтыя праявы на зямлі,
Я бачу, што робяць войны, паморкі і тыраніі,
я бачу пакутнікаў і астрожнікаў,
Я назіраю голад на моры, назіраю, як лёсуюць маракі,
каго забіць, каб астатнія выжылі,
Я назіраю здзекі й ганенні, што абрынаюць пыхлівія
на работнікаў, на басоту, на неграў і да іх падобных;
На ўсё гэта – усё гэта зло і пакуты бясконцыя –
я сяджу і гляджу,
Бачу, чую і маўчу.

Бі! Бі! Барабан!

(Beat! Beat! Drums!)

Бі! бі! барабан! – трубі! горн! трубі!
У проймы вокнаў – дзвярэй – удар як можна смялей,
Ва ўрачысты храм, і прыход разгані,
У школу, дзе карпее шкаляр;
Спакою не дай жаніху – каб шчасця яму цяпер
не было з ягонай нявестай,
І міру ніякага мірнаму селяніну, што поле арэ
ці свой ураджай збірае,
Як зычна калоціш ты, барабан – як гулка ты трубіш,
горн.

Бі! бі! барабан! – трубі! горн! трубі!
Над транспартам гарадскім – над вулічным грукатам
колаў;
Ці заслалі нанач для соняў ложкаў ў дамах?
нельга нікому ў тых ложках заснуць,
Гандляры не гандлююць удзень – ні брокеры,
ні спекулянты – але ці не будуць і надалей
гандляваць?
Ці не загавораць гаваруны? ці не заспявае спявак
песню?
Ці не ўздымецца ў судзе адвакат, каб выкласці справу
суддзі?

Тады лупі хутчэй і мацней, барабан – палчэй трубі ты,
горн!

Бі! бі! барабан! – трубі! горн! трубі!
Не тлумач нічога – не слухай угавораў,
Не зважай на пужлівасць – не зважай на плач
ці мальбы,

Не зважай на старога, што ўпрошвае маладога,
Хай не будзе чуваць ні голасу дзіцяці,
ні маці благанняў,

Страсяні ж і памост, на якім мерцвякі ляжаць
у чаканні свайго катафалка,
Моцна калоціш ж ты, злы барабан –
аглушальна ты трубіш, горн.

Горад караблёў

(City of Ships)

Горад караблёў!

(О, чорныя караблі! О, лютыя караблі!

О, прыгожыя вастраносыя параходы і паруснікі!)

Горад свету! (Бо ўсе народы тут,

Усе краіны зямлі аддаюць даніну тут.)

Горад мора! горад спешных іскрыстых прыліваў!

Горад, чые радасныя прылівы няспынна імкнуць
і адступаюць, згортваючыся і разгортваючыся
ў віхрах і пене!

Горад прыстаняў і складоў – горад высокіх фасадаў
з мармуру й жалеза!

Горды і палкі горад – жвавы, шалёны, дзівацкі!

Уздыміся, о горад – не дзеля міру толькі,
а будзь сабою, войнападобны.

Не бойся – не следуй нічыйным узорам,
акрамя ўласных, о горад!

Глядзі на мяне – увасабляй мяне, як я цябе ўвасобіў!

Я нічога з табою падоранага не адрывуў –
усіх табою прынятых я прыняў,

Добрае ці благое, я ў цябе не пытаюся – усё люблю –
нічога не асуджаю,

Я апяваю і ўсхваляю ўсё тваё – але хопіць міру,

У міры я апяваў мір, але цяпер я маю барабан вайны,
Вайна, вайна чырвоная маёю песняю
на тваіх вуліцах, о горад!

Дай мне дзівоснае ціхае сонца

(Give me the splendid silent sun)

I

Дай мне дзівоснае ціхае сонца ў найзіхатлівым
праменні,
Дай мне з саду сакавіты восеньскі плод,
спелы й чырвоны,
Дай мне поле, дзе някошаная каласіцца трава,
Дай мне альтанку, дай мне пруты, абвітыя лозамі,
Дай мне новае зерне кукурузы й пшаніцы,
дай мне жывёлаў рахманых, што навучаць патолі,
Дай мне ночы такія спакойныя, як на высокіх плато
на захад ад Місісіпі, і ў зоры ўглядацца,
Дай мне духмяны на досвітку сад з гожымі кветкамі,
дзе магу я хадзіць ціхамірна,
Дай мне ў жонкі жанчыну з салодкім дыханнем,
якая ніколі не стоміць мяне,
Дай мне цудоўнае дзіця, дай мне далёкае
ад шумаў сусвету простае вясковае жыццё,
Дай мне спяваць дзікія песні з сабою сам-насам,
адно для ўласных вушэй,
Дай мне самоту, дай мне Прыроду, дай мне зноў,
О Прырода, сваю першародную мудрасць.

Выпрошваю ўсё гэта (стомлены бясконцай мітуснёй,
знясілены вайной і варажнечай),
Вымольваю незмаўкальна, і крыкі рвуцца з майго сэрца,
Але просячы, я ўсё роўна гарнуся да свайго горада,
Дзень за днём і год за годам, о горад, гуляць тваімі
вулкамі,
Дзе ты палоніш мяне на час і адпускаць не хочаш,
Але насычаеш мяне, узбагачаеш душой, адорваючы
паўсюдна людскімі тварамі.
(О, я бачу, чаго я хацеў унікнуць, адпрэчваючы,
змяняючы мае мальбы, бачу, мая ўласная душа
топча тое, чаго яна прагнула.)

II

Трымай сваё дзівоснае ціхае сонца,
Трымай, о Прырода, свае лясы і лясныя зацішкі,
Трымай свае лугі з канюшынай і цімафееўкай,
свае пшанічныя палі і сады,
Трымай сваю грэчкавую квецень і гул вераснёўскіх
пчолаў над ёю,
Дай мне твары і вуліцы – дай мне бясконцыя чароды
зданяў уздоўж тратуараў,
Дай незлічоных паглядаў – дай мне жанчын –
дай мне тысячы таварышаў і каханкаў!
Штодня дай мне новых – дай мне з імі
за рукі трымацца штодня!

Дай мне відовішчаў – дай мне манхэтанскіх вуліц!
Дай мне Брэдвэй з салдатамі на маршы –
дай мне голас трубаў і барабанаў!
(Салдаты пашыхтаваліся ў роты й палкі –
адны збіраюцца ў дарогу, румяныя, дзёрзкія,
Другія, чый скончыўся час, вяртаюцца парадзелымі
шэрагамі, юныя, але такія старыя, маршуюць,
ні на што не зважаючы.)
Дай мне ўзбярэжжы і прыстані ў чорнай аблямоўцы
караблёў!
Вось гэта па мне! О, жыццё насычанае, поўнае
пад завязку і размаітае!
Жыццё тэатраў, бараў, вялізных гатэляў – па мне!
Кают-кампаніі параходаў па мне! людныя экскурсіі
па мне! факельныя шэсці!
Шчыльныя брыгады, гатовыя да вайны, а за імі
нагружаныя ваенныя машыны;
Людзі, незлічоныя, рухавыя, з моцнымі галасамі,
пачуццямі, шэсцямі,
Вуліцы Манхэтана, што гучна грукочуць,
што адбіваюць бой барабанаў, як цяпер,
Несупынны і шумны ансамбль, ляскат і бразгат
ружжаў (нават выгляд параненых),
Натоўпы Манхэтана і іх гармідарны ансамбль!
Твары і вочы Манхэтана – заўжды па мне!

*Адно дзіця імкнулася наперад штодня
(There Was a Child Went Forth)*

Адно дзіця імкнулася наперад штодня,
І рэччу першаю, якую бачыла, той рэччу яно рабілася,
І тая рэч рабілася ягонай часткай на дзень,
ці толькі на паўдня, ці на гады шматлікія,
ці на даўгія гадавыя цыклы.

Ранні бэз рабіўся часткаю дзіцяці,
І трава, і кветкі чырвоныя ды белыя павою,
і канюшына чырвоная ды белая, і валасянкi спеў,
І сакавіцкія ягняты, і пілавінне заружавелае,
і жарабя кабылы, і цяля каровы,
І шумныя качыныя чароды на падворку
ці ля балоцістага ўзбярэжжа сажалак,
І рыба, што дзіўна сама сябе спыняе там, пад вадою,
і вада прыгожая і дзіўная,
І расліны на ёй з галоўкамі пляскатымі і зграбнымі –
усё рабілася ягонай часткай.

І красавіцкія ды травеньскія ўсходы рабіліся
ягонай часткай,
І рунь, і светла-жоўтыя ўсходы кукурузы,
і ў агародзе ядомае карэнне,
І яблыні, загорнутыя ў квецень, і пазней іх плод,
і гады ў лесе, і самы прасты ля сцежак пуштазёл,

І п'яніца стары, які хістаючыся дадому валачэцца
з надворнай прыбіральной ля шынка, адкуль
ён толькі што падняўся,
І настаўніца, якая ў школу па дарозе йшла,
І хлопцы свойскія, якія йшлі, й задзірыстыя хлопцы,
І чыстыя румяныя дзяўчаткі, і цемнаскурыя
ды босыя хлапчук з дзяўчом,
І ўсе змены горада і вёскі, куды б яно ні ймкнулася.
Яго ўласныя бацькі, той, хто спарадзіў яго, і тая,
што зачала яго ў сваім чэраве і нарадзіла,
Яны свайго больш аддалі дзіцяці, чым толькі гэта,
Яны яму свой кожны дзень пасля далі, яны зрабіліся
ягонай часткай.
Яго маці расстаўляе ціха талеркі на стале
перад вячэрай дома,
Яго маці са словам добрым, ахайныя яе каптур
і сукня, здароўем пахне ад яе і ейнае адзежы,
калі праходзіць міма,
Ягоны бацька, моцны, пэўны, мужны, задзірлівы,
гняўлівы, несправядлівы,
Удар і слова гулкае ды хуткае, скупая здзелка,
падступная спакуса,
Сямейныя традыцыі, размова, бяседа, абстаноўка,
тужліва і балюча на сэрцы,
Пяшчота безумоўная, развага, што ёсць рэальным,
і думка, ці не акажацца ў выніку ўсё нерэальным,

Сумненні дзённыя й сумненні начныя, роздумы
пра ці ды як,
Ці гэта тое, што тым і тым здаецца, або
адно мігценне й плямкі?
Мужчынаў і жанчынаў сумятня на вуліцах,
калі яны не плямкі і мігценне, то што тады?
Але і самі вуліцы, дамоў фасады, шматлікія тавары
ў вітрынах,
Транспарт, бригады, нагружаныя верфі,
агромністая пераправа,
Сяло на ўзгорку, заўважнае здалёк на схіле дня,
і пасярод рака,
Адбіткі, арэолы і туман, святло ліецца на дахі
і франтоны, рудыя або белыя, за мілі дзве адсюль,
І шхуна непадалёк ляніва з адлівам сыходзіць разам,
а за кармой малая лодка цягнецца,
Таропкае кулянне хваляў, іх грэбні хуткаломкія
і пляскаюць,
Стракатыя пласты аблокаў, наводдаль даўгая пасма
цёмна-бардовага зусім адна і чысціні прасцяг,
у якім яна ляжыць без руху,
Край далягляду, палёт паморніка, духмень саланчаку
і глею,
Усё гэта часткаю зрабілася дзіцяці, якое імкнулася
наперад штодня й цяпер імкнецца, і будзе
наперад штодня імкнуцца.

Цуды

(Miracles)

Паслухайце, каму ёсць справа да цуду?
Што да мяне, то апроч цудаў, нічога я не ведаю,
Калі хаджу па вуліцах Манхэтана,
Ці кідаю пагляд над дахамі дамоў на неба,
Ці басанож блукаю пляжам па самым ускрайку вады,
Ці стаю пад дрэвамі ў лесе,
Ці размаўляю ўдзень з кожным, каго люблю,
ці ўначы сплю ў ложку з кожным, каго люблю,
Ці сяджу за сталом і абедаю з астатнімі,
Ці гляджу на незнаёмцаў насупраць, што едуць
машынай,
Ці назіраю за клапатлівымі пчоламі над вуллём
летнім днём,
Ці за жывёламі, што кормяцца на пашы,
Ці птушкамі, ці прыгажосцю лятучай жамяры,
Ці хараством заходу сонца, ці зорак ззяння,
няяркага і яснага,
Ці асаблівай далікатнай тонкасцю маладзіковага сярпа
вясною;
Усё гэта й іншае, і розна, й разам, – цуды для мяне,
У цэлае звязанья, але асобна кожны і на сваім месцы.

Па мне, усе гадзіны святла і цемры – цуд.
І кожная кубічная цяля сусвету – цуд,
Кожны квадратны ярд зямной паверхні
ім распасціраецца,
І кожны фут пакою ім кішыць.
Мне мора – няспынна цуд,
І рыбы, якія плаваюць – і скалы – і гайданне хваляў –
і з людям караблі,
Якія дзіўнейшыя бываюць цуды?

Ёсць музыка заўжды наўкол мяне

(That Music Always Round Me)

Ёсць музыка заўжды наўкол мяне, без скону,
без пачатку, раней я невукам яе не чуў,
Цяпер жа чую хор і ўсцешаны,
Вось тэнар моцны, у яго гучанні здароўе й сіла,
і радасныя ноты світання мне чуюцца,
Сапрана, у прамежках, вясёла плыве над грабнямі
вялізных хваляў,
Чысты бас, салодка дрыжучы і пад сусветам,
і наскрозь яго,
Узнёслае туцці, пахавальны трэнас з жалеек слодыччу
і скрыпак – я ўсім сябе перапаўняю,
Я чую не толькі магутнасць гуку, мяне кранае
іх дзівосны сэнс,
Я слухаю багацце галасоў, што ўюцца і там і тут,
спрабуючы з гарачай палкасцю перамагчы
ў пачуцці адно аднога;
Я думаю, музыкі сябе не разумеюць, але цяпер,
я думаю, я пачынаю разумець іх.

Бясшумны цярплівы павук

(A Noiseless Patient Spider)

Бясшумны цярплівы павук,
Я ўгледзеў, як ён на малым мыску стаяў самотна,
Угледзеў, як ён, даследуючы наўкол
    бязмежную прастору,
З сябе выпускаў шаўкавіну за шаўкавінай,
    адну за адной,
Безустанку раскручваючы іх, нястомна
    размотваючы іх.

І ты, о душа мая, стаіш гэтак жа,
Аточаная, адасобленая, у бяскрайніх акіянах сусвету,
Няспынна разважаючы, рызыкуючы, шпурляючы,
    шукаючы сфер, каб злучыць іх,
Пакуль не ўзнікне табе патрэбны мост
    і паслухмяны якар не ўтрымаецца,
Пакуль табою кінутая павуціна кудысь не трапіць,
    о душа мая.

Excelsior

(Excelsior)

Хто пайшоў найдалей? дык я пайду далей,
А хто быў справядлівым? дык я буду
найсправядлівейшым на зямлі,
А хто найасцярожнейшы? дык я буду
асцярожнейшы за ўсіх,
А хто быў самы шчаслівы? О, я думаю, гэта я –
я думаю, шчаслівейшых за мяне не было,
А хто раздарыў усё? дык я пастаянна раздорваю
налепшае, што маю,
А хто самы горды? дык я думаю, што магу быць
самым гордым сынам з жывых – бо я сын горада
дужага і высознага,
А хто быў смелым і верным? дык я найсмялейшае
і найвярнейшае стварэнне на свеце,
А хто самы добразычлівы? дык я зычу добра
больш за ўсіх,
А хто быў любімы большасцю сяброў? дык я ведаю,
што значыць палкая любоў многіх сяброў,
А хто мае цудоўнае і чароўнае цела? дык я не веру,
што нехта мае цела цудоўнейшае і чароўнейшае
за маё,
А хто думае найглыбейшыя думкі? дык я акружу
сябе такімі думкамі,

А хто склаў гімны, зямлі нашай вартыя?
дык гэта я шалею ад прагнай радасці,
ствараючы гімны для цэлай зямлі.

Манахата
(*Mannahatta*)

Я прасіў пра нешта адметнае і дзівоснае
для майго горада,
І вось жа! узнікла спрадвечнае слова.

Цяпер я бачу, што ў імені, у слове, гучным, мудрым,
бурлівым, пывучым, самастойным,
Я бачу, што слова для майго горада – гэта слова
старое,

Таму што я бачу: гэта слова гняздуе ў гняздоўі
затокаў цудоўных,

Заможны, густа аблямаваны ўздоўж паруснікамі
і параходамі, востраў даўжынёю шаснаццаць міляў,
з надзейнаю асновай,

Незлічоныя людныя вуліцы, высокія будынкі
з металу, стромкія, моцныя, светлыя, велічна
мкнуць у чысцюткае неба,

Прылівы, якія люблю, хуткія й шчодрыя на схіле дня,
Імклівыя марскія цячэнні, астраўкі, прылеглыя
буйныя выспы, пагоркі й вілы,

Шматлікія мачты, белыя прыбярэжныя параходы,
баржы, паромы, чорныя марскія караблі,
збудаваныя ўдала,

Вуліцы ў самым цэнтры, дзелавыя канторы маклераў,
канторы купцоў і грашовых брокераў, вуліцы-рэкі,
Імігранты, якія ўсё прыбываюць, пятнаццаць
ці дваццаць тысяч за тыдзень,
Драбіны, якія развозяць тавары, зухаватая язда
фурманаў, загарэлыя твары маракоў,
У паветры лета, ярка ззяе сонца, плывуць
у вышыні аблогі,
Зімовы снег, на санях бомы – лёд трэснуў
на рацэ, то ўверх, то ўніз сплываюць крыгі,
гнанья прылівамі ці адлівамі,
Гарадскія механікі, майстры, зграбныя, з гожымі
тварамі, глядзяць табе проста ў вочы,
Перапоўненыя тратуары, драбіны, Брадвей,
кабеты, крамы й тэатры,
Мільённы народ – манеры вольныя і шляхетныя –
галасы шчырыя – гасціннасць – найсмялейшая
і найдабрэйшая моладзь,
Горад хуткіх і шумных водаў! горад шпіляў і мачтаў!
Горад у гняздоўі заліваў! мой горад!

Амерыка

(America)

Асяродак роўных дачок, роўных сыноў,
Усе, усе нароўні любімыя, сталыя ці нясталыя,
юныя ці старыя,
Моцныя, шчодрыя, сумленныя, цвёрдыя, здольныя,
заможныя,
Навекі з імі Зямля і Воля, Закон і Любоў,
Велічная, мудрая, усёабдымная высіцца Маці
На троне з адаманту Часу.

ЗМЕСТ

Пра сябе я пяю.....	5
Калі я чытаю кнігу	6
Я чую, спявае Амерыка.....	7
Дзвярэй не зачыняйце	8
Паэты будучыні	9
Табе.....	10
Песня пра сябе	11
З вірлівага акіяна натоўпу.....	27
Мы двое, як доўга нас ашуквалі	28
О, Гіменэй! О, Гіменэя!	30
Я той, хто мучыцца любоўю	31
Аднойчы я ішоў праз людны горад.....	32
Як Адам на золку ўранні	33
Пахкі травастой маіх грудзей.....	34
Хто б ты ні быў, што трымае мяне ў руках.....	37
Не толькі ва ўздыме рабрыстых маіх грудзей	40
Пра жахлівае сумненне ў вонкавым	41
Аснова любой метафізікі.....	43
Калі я пачуў на схіле дня.....	44
Ты той новы чалавек, што цягнецца да мяне?	46
Сачыцца, кроплі.....	47
Горад оргій.....	48
Зірні на гэты асмуглы твар.....	49
Я бачыў, як віргінскі дуб расце ў Луізіяне	50

У гэты міг, тужлівы й задуменны	51
Ніякай машыны, што працу аблегчыць	52
Часам з тым, каго люблю	53
У натоўпе	54
Табе	55
З калыскі, што гайдаецца няспынна	59
На пляжы самотна ўначы	68
Калі я пачуў вучонага астранома	69
О, я! О, жыццё!	70
Я сяджу і гляджу	71
Бі! Бі! Барабан!	72
Горад караблёў	74
Дай мне дзівоснае ціхае сонца	76
Адно дзіця імкнулася наперад штодня	79
Цуды	82
Ёсць музыка заўжды наўкол мяне	84
Бясшумны цярплівы павук	85
Excelsior	86
Манахата	88
Амерыка	90

У серыі «Паэты планеты», акрамя выбраных вершаў
Ўолта Ёйтмэна, таксама ёсць у продажы:

Сапфо	Аляксандр Чакс
Франчэска Петрарка	Хуан Рамон Хіменэс
П'ер дэ Рансар	Юлі Таўбін
Ўільям Шэкспір	Хаім Нахман Бялік
Ёган Вольфганг Гётэ	Баляслаў Лесьмян
Габрыэла Містраль	Шандар Петэфі
Умар Хаям	Міхай Эмінэску
Шарль Бадлер	Ўільям Батлер Ейтс
Райнэр Марыя Рыльке	Эмілі Дыкінсан
Фрыдрых Гельдэрлін	Алесь Разанаў
Генрых Гайнэ	Мацуа Басэ
Гіём Апалінэр	Сяргій Жадан
Эдгар По	Геарг Траклъ
Федэрыка Гарсія Лорка	Рабіндранат Тагор
Джон Кітс	Сэсар Вальеха
Рыгор Барадулін	Сігб'ёрн Обстфельдэр
Дзімча Дэблянаў	Нікалоз Бараташвілі
Гай Валерый Катул	Томас Стэрнз Эльёт
Яраслаў Вырхліцкі	Фрыдрых Шылер
Ян Каханоўскі	Умбэрта Саба
Катры Вала	Арцюр Рэмбо
Канстандзінас Кавафіс	Візма Бэлшавіца
Барыс Пастернак	Марк Валерый Марцыял

Адам Міцкевіч

Па пытаннях набыцця кніг
серыі «Паэты планеты» звяртайцеся:
paety.planety@gmail.com
Тэл./факс (17) 221.48.71,
маб. (29) 623.35.65.

Падрыхтаваня ці рыхтуюцца
і ў бліжэйшы час выйдучь
зборнікі выбраных твораў такіх паэтаў, як:

В. Мюлер	М. Гусоўскі
Дж. Леапардзі	С. Косавел
Ф. Пэсоа	А. Міцкевіч
Ж. дэ Нэрваль	Б. Брэхт
Ю. Марцінкявічус	Бхартрыгары
Р. Бёрнс	Э. Кітэльсен
Г. Экелёф	М. Зэраў і інш.

Па пытаннях набыцця кніг
серыі «Паэты планеты» звяртайцеся:
paety.planety@gmail.com
Тэл./факс (17) 221.48.71,
маб. (29) 623.35.65.

Ўітмэн, Ў.

УЗ9 Выбраная паэзія / Ўолт Ўітмэн; пер. з англійскай Юлі Цімафсэвай. — Мінск: Выдавец Зміцер Колас, 2018. — 96 с. (Паэты планеты).

ISBN 978-985-23-0026-1.

Ўолт Ўітмэн (1819–1892) – адзін з найбуйнейшых амерыканскіх паэтаў, чые погляды вызначаліся высокім гуманізмам. Сусветную вядомасць здабыў пасля выхаду першага ж (і адзінага) зборніка вершаў «Лісце травы» (1855), які, зрэшты, потым неаднаразова перавыдаваўся і ўзбагачаўся новымі вершамі аўтара. Тварыў на памежку трансцэндэнталізму і рэалізму.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.111.1-1

ББК 84(7США)-5

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

ЎОЛТ ЎІТМЭН

ВЫБРАНАЯ ПАЭЗІЯ

Дызайн Марціна Русеўскага.

Рэдактары Ганна Бутырчык і Ганна Янкута.

Карэктар Кацярына Маціеўская.

Адказны за выпуск Зміцер Колас.

Падпісана ў друк 26.11.2018. Фармат 60×90^{1/32}.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ул.-выд. арк. 1,76. Ум. друк. арк. 3,00.

Наклад 250 асобнікаў.

Выдавец і паліграфічнае выкананне
індывідуальны прадпрымальнік Зміцер Колас.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка
друкаваных выданняў № 1/291 ад 17.04.2014.

Пр. Незалежнасці, 105-14, 220023, Мінск.